به بڕوای من بۆ هەر کەسێک بیر لە بەدیهاتنی عەمەلییانەی سۆسیالیزم و شۆڕشی کرێکاری دەکاتەوە، لینین وەک بیرکەرەوەو ڕابەرێکی سیاسی هەمیشە سەرچاوەیەکی دەوڵەمەندی فێربوون و ئیلهام وەرگرتن دەبێت.*

منصور حکمت

و: ئاوات سەعید

لە چاپدانەوەی: جبار محسن

ئەنتەرناسیۆنال: ئایا لینینیزم پێویستی بە پێداچوونەوە نییە؟ ئایا تۆ هەتا ئێستا خۆت بە لینینیست دادەنێیت؟

منصور حکمت: زەمانە بە جۆرێکە کە پێش وەڵامدانەوە بەم جۆرە پرسیارانە دەبێت سەرەتا مەقوڵاتەکانمان پێناسە بکەین. ئەگەر قسە لەسەر هەڵسەنگاندنی واقعیانەی لینین و ڕاست و دروستی نەزەرات و پراتیکی ئەو لە بۆچونی مارکسیزمەوە، وە بەشداریەتی لە بیرکردنەوەو کاری شۆڕشگێڕانەی چینی کرێکارو لەم جۆرە شتانە، دەبێت بڵێم کە بێ گومان من خۆم بە لینینست دەزانم. بە بۆچوونی من لینین مارکسیستێکی ڕەسەنە بە لێکدانەوەیەکی تەواو دروستەوە لەم تێڕوانینەو ڕابەرێکی شایستەی بزووتنەوەی سۆسیالیستی چینی کرێکاری دنیا بوو.

لینینیزم وەک یەک لەقەب و" ناونیشان"ی جیاکەرەوەی باڵە جیاوازەکان و مەیلی دیاریکراوی نێو بزووتنەوەی ناسراو بە کۆمۆنیزم، مێژووچەی خۆی هەیەو داهێنەرانی سەرەتایی ئەم لەقەبە لە سەردەمی ستالین و وەیان کۆمەڵە ڕەوتێک کە لێک جیابوونەوەکانی دووانتری نێو ئەم پایە ڕەسمییەی کۆمۆنیزم وەک مارکسیست ـ لینینیست ناسران، کەڵکیان لەم جۆرە ناونیشانە ڕێک هەروەک زۆرێک لە زاراوە مارکسیستییەکانی دیکە وەرگرتووە بۆ دەربڕینی جیاوازیەکان و بەرژەوەندییە ماددیە غەیرە سۆسیالیستیەکان. بە بۆچوونی من ئەمانە نەک تەنها خراپ کەڵک لێ وەرگرتن بوون لە ئیعتیباری لینین بەڵکو لینینیزم بەو دەربڕینەی کە من لە بارەیەوە هەمە، تەواو لەبەرامبەر ئەم جۆرە " لینینیست"انەدا دەوەستێتەوە. قسەکەرانی بۆرژوازیش بەپێی توانای خۆیان هەوڵ دەدەن سەرجەم تەجروبەی سۆڤیەت بدەنە پاڵ لینین و وەک درێژکراوەی سروشتیی ڕێبازی لینین لە قەڵەمی بدەن. بێ گومان ئەمە ئەمرۆ زیاتر بووە بە باو. ئەوان ئەوە لە یاد دەکەن کە لە ڕۆژی خۆیدا، لەسەردەمی شۆڕشی ئۆکتۆبەردا، تەنانەت خودی بۆرژوازیش بە ئاشکرا دانی ناوە بە جێگەو ڕێگەی لینینیدا وەک یەک شۆڕشگێڕی ئازادی خوازو عەدالەتخواز. واقعیەت ئەوەیە کە لینینیزم نەلە بیروبۆچوون و کاروکردەوەی حزبە دەسەڵاتدارەکانی سۆڤیەت و نە لە چین و ئەڵمانیا نە لە تەجروبەی کۆمەڵایەتی و سیاسیی سۆڤیەتدا نوێنەرایەتی نەکراوە. ئەم حزبانەو ئەم تەجروبەیە لەسەر بنەمای سڕینەوەی تەواوی لینین و بیروبۆچوون و ئامانجەکانی دامەزراون. لینین نوێنەری بەتین و تاوی یەکسانی و ئازادی و ئینسانیەت بوو. دیکتاتۆری و بیرۆکراتی و سەرکوتی میللی و ڕیزگرتن بۆ نان وگۆشت، بە هیچ بیانوویەکەوە ناکرێت بدرێتە پاڵ لینین.

لە بواری بیرکردنەوەو پراتیکی مارکسیستیدا لینین جێگاوڕێگایەکی بەرجەستەی هەیە. ئەم جۆرە داڕشتنانەی کە دەڵێت (لینینیزم مارکسیزمی سەردەمی ئیمپریالیزمە)و هتد بە ڕای من لێ کەوتوون. پێویستە گرنگی لینین و ڕۆڵی دیاریکراوی لینین لە بزووتنەوەی کۆمۆنیستیدا لەو پەیوەندیە ڕۆشنەدا بدۆزینەوە کە ئەو لە نێوان تیۆری و پراتیکی شۆڕشگێڕانەدا پێکیدێنێت. بە بڕوای من لینین نمونەی تەواو کەمالی وەفادارییە بە تەعبیرەکەی مارکس لە کۆمۆنیزم بە ناونیشانی (ماتریالیزمی پراکتیک). ڕۆڵی تایبەتی لینین تێگەیشتنی دەوری ئیرادەی شۆڕشگێڕانەی چینی کرێکارە لە ڕەوتی مادی کۆمەڵگەی سەرمایەداریدا و تێگەیشتنی بواری پراکتیکی توخمی هەڵسوڕاوی شۆڕشی کرێکاریيە لەسەر بنەمای مەسەلە مەوزوعییە کۆمەڵایەتییەکانی هەر قۆناغێک. لینین تێڕوانینی تەکامولییانە و ئینفیعالیانەی زاڵ بەسەر نێو نەتەوەیی دووەمدای پاشەکشە پێکرد و هەمان دەربڕینی هەڵسوڕاوانەی لە کۆمۆنیزم بە دەستەوە دا کە جێی مەبەستی مارکسە. ئەگەر بمەوێت باسەکەم سادە بکەمەوە، سۆسیالیزمی پێش لینین بە گشتی (زەروری و حەتمی بوون) ی سۆسیالیزم لە مارکسەوە فێربوو، لینین تەئکید لە (مومکین بوون)ی سۆسیالیزم دەکاتەوە لەم چەرخەداو بە عەمەلی دەست بەکار دەبێت بۆ بەدیهاتنی. تێگەیشتنی لینین لە مێژوو و لە ڕۆڵی پراتیکی شۆڕشگێڕانەی چینەکان لە گۆڕانگاری مێژوودا بە قووڵی مارکسیستیانەیە. لینین جێ بۆ ئەم پراکتیکە دەکاتەوەو ڕێکی دەخات. دەزانم کە لێکدانەوەکانی دواترو بە گشتی لێکدانەوە ووردەبۆرژوازیەکان سەبارەت بە گرنگی توخمی هەڵسوڕاو (العامل الذاتی) و پراتیکی شۆڕشگێڕانە یەک مەیلی ئیرادەگەریانەو ئالیتیستی و پیلانگێڕانەی لە سۆسیالیزمدا دروست کرد، بەڵام هەر لێ وەردبوونەوەیەکی سادەی تێڕوانینەکان و پراکتیکی سیاسی لینین نیشانی دەدا کە ئەو بێ بەرییە لەم ئیرادەگەریتیە. چونکە یەکەم: کاری شۆڕشگێڕانە بۆ لینین مەفهومێکی کۆمەڵایەتی و چینایەتی هەیە و دووەم: لینین بە هیچ شێوەیەک لە هەلومەرجی مەوزوعی و مەوزوعیاتی کۆمەڵایەتی کە مەودای پراکتیکی شۆڕشگێڕانەی چینەکان دیاریکراو و بەمەرج دەکاتەوە، دانابڕێت و پشتگوێی ناخات.

بە بڕوای من بۆ هەر کەسێک کە سۆسیالیزم نەک وەک یەک ئایدیاڵی تیۆرییانە بەڵکو وەک یەک مەسەلەی خێراو عەمەلی سەیردەکات، بۆهەرکەسێک بیر لە بەدیهاتنی عەمەلییانەی سۆسیالیزم و شۆڕشی کرێکاری دەکاتەوە، لینین وەک بیرکەرەوەو ڕابەرێکی سیاسی هەمیشە سەرچاوەیەکی دەوڵەمەندی فێربوون و ئیلهام وەرگرتن دەبێت.

---

* ئەم نوسراوەی سەرەوە بەشێکە لە چاوپێکەوتنی بڵاوکراوەی ئەنتەرناسیۆنال،ئۆرگانی مەرکەزی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی ئێران، لەگەڵ منصور حکمت، کە لە کانوونی دووەم، یانواری ساڵی 1992دا بڵاو کراوەتەوە لە ژێر ناونیشانی (مارکسیزم و جیهانی ئەمڕۆدا)و بە شێوەی ناميلکەیەک ڕەوتی کۆمۆنیست خوستویەتیە بەر دەستی خوێنەران. من ئەم بەشەی نوسراوەکەم وەک خۆی نوسیوەتەوەو هیچ دەسکارییەکم نەکردووە.